

Princezna bílá jako sníh

Povídám, povídám utěšené vypravování o jednom starém králi, který panoval v zemi za mořem a za devaterými horami. A ten král měl velké bohatství, krásné paláce a všeho dostatek, ale přece ho srdce bolelo: byl už šedivý a cítil, že smrt na něho číhá někde za dveřmi královských síní.

Měl jediného syna, pěkného a dobrého, a tomu už chtěl dávno odevdat vládu. Ale syn se pořád vylouval, že ještě počká a že má na panování ještě hodně pokdy.

Starý král mu ukazoval obrazy nejkrásnějších princezen na světě, ale králevic si nevěstu nechtěl vybrat. „Ani jedna se mi nelíbí. Najdu si takovou, ve které bych měl zalíbení.“

Tu se stalo jednou v zimě, že napadlo mnoho sněhu; bylo ho až po kolena. Králevic se vesele procházel po nádvoří a brodil se sněhem. Ořezával si přitom bičik, ale nůž mu nějak vyklouzl a dvě nebo tři kapky krve vystříkly na bílý sníh.

„To je přece pěkné,“ zasmál se. „Na bílém; čistém sněhu červená barva. Jako by i v zimě růže kvetly! Ano, takovou nevěstu chci; bílou jako padlý sníh a ve tvářích červenou jako růžová poupata!“

Uslyšel jeho řeč starý král a pravil: „Taková nevěsta by se ti tedy líbila? Nuže, vyprav se do světa a hledej! Snad ti bude štěstí přát a já se ještě dočkám tvé svatby.“

„Vypravím se!“ zvolal králevic a hned se chystal na cestu.

Král mu radil, aby vzal s sebou hodně velký průvod, služebníky na koních a vojáky s meči a s kopími. Ti ho měli chránit, kdyby byl v nebezpečí, ti mu měli pomáhat, kdyby bylo jejich služby zapotřebí. Ale králevic se smál, že si pomůže a poslouží sám. Nevzal s sebou nikoho, oblékl se do pěkných šatů, hrst zlaťáků si strčil do kapsy, vsedl na koně, pěkně se rozloučil se svým královským otcem a už se vydal na cestu do širého světa.

Putoval dlouho podivnými zeměmi. Projel města, dědiny, pole i lesy, viděl dívky na hradech i děvčata z vesnice, viděl panny krásné i usměvavé, s vlasy černými jak havran a světlými jak zralé obilí, ale ani jediná se mu nelíbila. Ani jediná nebyla jako padlý sníh a ve tvářích červená jako růžová poupata.

Tu se jednoho dne dostal už za večera k černému lesu a na jeho kraji stál vysoký dům, ale divně stavěný: dole byl úzký a rozšiřoval se čím dále do výše.

Až u samé střechy bylo malé okénko, hustě zamřížované, a u něho seděla mladá, krásná dívčinka.

Králevice jako by do srdce bodl, jak se náhle zarazil: ta dívčinka byla krásnější nad všechny princezny na světě a byla opravdu bílá jako padlý sníh.

Seskočil s koně, smekl čapku, uctivě se poklonil a zavolal nahoru do okénka:

„Krásná dívčinko, neviděl jsem nikdy nic tak půvabného! Řekni, mohl bych s tebou promluvit? A šla bys se mnou do našeho království a stala se královnou?“

„Ach, nemohu,“ ozval se smutný hlas z okna, „i kdybych stokrát chtěla. Ten dům patří staré čarodějnici. Ta mě kdysi mému otci uloupila. Nyní mě na pět zámků zavírá a svobody mi nepřije.“

Neboť poslyš, statečný králevici: pravíš, že jsi královský syn, ale i já jsem z královského rodu. Můj otec je mocný, bohatý, ale pomoci mi nemůže, neboť neví, v kterých končinách světa jsem. Vysvobod mne a půjdu s tebou, kam jenom poručíš!“

Vtom bylo slyšet vzteklé oddychování. V povětří se ukázalo cosi jako podzimní mračno. Ale nebylo to mračno, byla to stará, ošklivá a hrbatá čarodějnice. Letěla k vysokému domu a snesla se za chvíli na zemi. Zaskuhrala takovým hlasem, jako když se vítr prohání nad holým polem. „Hoho, panáčku, co zde pohledáváš? Hodně brzy vsedni zase na koně a ujížděj nazpátek!“

„Nevsednu a dříve neodejdu, než dostanu princeznu bílou jako sníh, tu z nejhořejšího okénka!“ směle jí řekl králevic.

Babice se ušklíbla a ruce si posměšně hladila: „Tak, tak, mládencečku – královská dceruška se ti zalíbila a rád bys ji dostal? Ale ovšem – můžeš ji dostat a hodně lacino! Vstup ke mně do služby a vykonej tři práce! Když se ti zdaří všechny tři, můžeš si princeznu odvést! Nedovedeš-li toho, hlavu zde zanecháš i svůj mladý život.“

„Dobrá, přijímám!“ zvolal králevic, uvázal koně a vešel se starou ženou do domu.

Dostal večeři, ale byl opatrný: vytáhl z tašky kousek chleba, který mu ještě zbyl, a to byla jeho večeře.

Druhého dne ho zavedla stará žena na louku a tam bylo plno ptáků nejrozmanitější barvy a velikosti, červených, černých, modrých, bílých. Poletovali a vesele se po louce honili.

„Tyto ptáky budeš dnes hlídat,“ zasmála se ošklivá babice, „až se večer vrátím, odevzdáš mi je všechny a nesmíš chybět ani jediný.“

Rekla to a vylétěla do povětří. Ráz, dva – a už letěla jako sivé podzimní mračno.

Ale v stejném okamžiku vylétěli i ptáci, vznesli se do výše, malí i velcí, černí i bílí, letěli jako oblak tím směrem, jak letěla čarodějnice. Za chvíli nebylo po nich ani památky a na prázdné louce zůstal králevic nadobro sám.

Tu ovšem byla dobrá rada drahá! Králevic sklopil hlavu a hluboce si povzdychl: „Už vidím, co se stane se mnou! Ztratím hlavu i svůj mladý život – a přece královskou dceru nedostanu!“

Chťel se s ní aspoň rozloučit, a proto se vrátil k čarodějnému domu. Princezna už vyhlížela z okna a pravila mu: „Vidím, že jsi smuten! Jistě se ti ptáci rozutekli. Ale snad bude ještě i pro tebe pomoc a rada. Ledačemu jsem se už u staré čarodějnice naučila a nejednu pomoc znám v nouzi!“

Shodila mu dolů malý zvoneček a pravila: „Až se bude stmívat, zazvoň a čekej na louce!“

Tak se i stalo. Králevic odpočíval na louce, a když slunce zapadlo a nikde nebylo vidět ani jediného ptáka, vytáhl zvoneček a zvonil.

A hle, v tom okamžiku letěli ptáci ze všech stran, malí i velcí, černí i červení, modří i bílí, vesele pokřikovali a křídly třepetali. Králevic zvonil a zvonil, šel k domu a ptáci letěli za ním. Čarodějnice už čekala před domem. Viděla, že všichni ptáci letí za králevicem, strašně se zamračila a zlostně křičela.

Ale králevic jí jenom pravil: „První den jsem si poctivě vysloužil!“ „Však počkej! Zítřka bude služba těžší!“ skřípěla čarodějnice zuby. Druhého dne ho zavedla na louku a tam bylo veliké stádo beranů. Měli hustou vlnu a silné, zatočené rohy.

„To je moje stádo,“ pravila, „budeš je pást a večer mi je zase odevzdáš. Ale běda, bude-li chybět jeden jediný!“

Zase vyletěla do povětří a za chvílku se ozvalo zevšad mečení beranů. Utíkali do houštin, a než bys do sta napočítal, nebylo na louce ani jediného, jako by se byli do země propadli.

„To je divné,“ řekl si králevic. Ale tentokráte hlavu nespěšil a šel přímo k princezně.

Princezna mu shodila s okna malý bubínek a pravila: „Jenom bubínkem znovu berany přivoleáš. K večeru na louce zabubnuj a o nic více se nestarej.“

Teď už se králevic nebál docela nic. Natáhl se na louce, o berany se nestaral. Když se stmívalo, vesele si zabubnoval.

A hle z té strany se ozvalo mečení, tu z oné, tam z houštiny, a už k němu přibíhali silní berani se zakřivenými rohy a hustou vlnou.

„Vesele, stádo, zpátky domů,“ poručil králevic a hnal berany k čarodějnici. Zamračila se ještě hůř, když viděla, že králevic i druhého dne úkol šťastně vykonal. Ale slíbila mu: „Třetího dne bude úkol nejtěžší!“

Byl opravdu: měl pást stádo divokých koní. Ale ke koňům se nebylo možno ani přiblížit. Sotva čarodějnice odletěla, ozvalo se hlučné řeh-tání, země se zatřásla pod kopyt a za chvílku nebylo po divokých koních ani památky.

Ale princezna i tentokráte pomohla. Shodila mu malou stříbrnou píšťalku a pravila: „Ta ti pomůže před večerem.“

Králevic poděkoval a už chtěl odejít, ale královská dcera mu pravila: „Nevěř čarodějnici, že mě pustí. Třikrát jsem ti pomohla, dnes v noci musíš pomoci ty mně.“

K večeru zapískal králevic na píšťalku a hned bylo vidět, jak se stádo koní k němu valí. A když pískal do kroku, klusalo za ním nadobro poslušně.

„I třetí práci jsem vykonal!“ pravil králevic čarodějnici. „Podle práva a podle slibu patří tedy princezna mně.“

Čarodějnice se usklíbla: „Počkej do zítřka! Nepustím tě s prázdnou a odměním se ti za věrnou a opatrnou službu.“

Ale králevic nevěřil a večer se díval klíčovou dírkou čarodějnici do kuchyně. Viděl, jak vaří vodu ve velikém kotli, jak ji míchá a hází do ní podivné zeliny. A jak zvláštní slova při tom propovídá.

Zatřásl se strachem, uvažoval. Potom všechno ztichlo a čarodějnice usnula. Králevic se vykradl nahoru až ke dveřím, kde byla vězněna princezna. Dlouho trvalo, než ukroutil zámek, ale nakonec se mu i to podařilo. Hned vypravoval princezně, co viděl v čarodějnické kuchyni.

„Ó, běda,“ zvolala princezna, „čarodějnice strojí tobě smrt. A nejen tobě, ale i mně. Nezbyvá nám nic jiného než rychle utéci ještě této noci. Řekni mi věrně, můj ochránce, máš srdce statečné, aby ses pro mne odvážil i nebezpečí?“

„Mám, krásná princezno!“ vykřikl radostně králevic. „Pro tebe půjdu třeba na konec světa!“

Šli tak potichu, že by se ani myška nemohla tišeji po schodech krást.

Šťastně se dostali před dům, odvázali koníka – a už se koník dal do klusu, až mu jiskry od kopyt sršely.

Koník byl tak rozradován, že se už skončila služba u čarodějnice, že vesele zařehťal.

Ale jeho řehťání uslyšela čarodějnice, probudila se ze spánku a hned pospíchala nahoru, kde věznila princeznu, a potom do komůrky, kde odpočíval po tři noci králevic.

Ta zuřila a křičela, až se celý dům otřásal! Viděla, že není ani princezny ani králevice!

Nerozvažovala dlouho a hned vyběhla za nimi.

Nepotřebovala věru koníka, vzala si kus starého dřeva, vsedla na ně, udeřila, jako kdyby koníkovi na hlavu bila, vzkřikla a už letěla vysoko nad zemí na černém dřevě.

Kůň s princeznou a králevicem uháněl sice rychle, ale čarodějnice mohla ujíždět ještě rychleji. Netrvalo dlouho a oba, králevic i princezna, slyšeli její křik a její rychlé oddychování za sebou.

„Neboj se,“ pravila princezna králevici, „nebyla jsem nadarmo tak dlouho u staré čarodějnice. Jejímú čarování jsem se dobře naučila a na cestu jsem si opatřila mnoho užitečných věcí.“

Podala mu svůj hřeben z vlasů a pravila: „Hoď jej za sebe!“

Králevic tak učinil. V jediném okamžiku vyrostl z hřebene široký les a jeho stromy se vypínaly až k obloze.

Takový les nemohla čarodějnice proletět. Musila jej objíždět širokou oklikou, potom kus cesty jít pěšky – a kde už za ten čas byl kůň s králevicem a princeznou!

Ale přece jenom uměla čarodějnice líp lítat než kůň cválat. Za krátký čas už ji měli zase v patách a už zase slyšeli, jak jim vyhrožuje:

„Tebe, princezničko, bílá jako sníh, hodím do vřelé vody, abys zčervenala, a tebe, králevici z dalekých zemí, roztrhám na tisíc kousků!“

Tu sňala princezna svůj závoj a pravila: „Hoď jej za sebe!“

Stalo se tak a rázem se udělala nad celou zemí hustá mlha, bílá jako mléko, že nebylo vidět ani na pár kroků před sebe. To se rozumí, že čarodějnice ztratila cestu, bloudila sem a bloudila tam, vyletěla až

k obloze a hned se zase snesla k zemi – a za ten čas urazili oba zase pořádný kus cesty.

Co to bylo všechno platno, když ji za chvíli opět slyšeli, jak křičí a vyhrožuje!

Tu pravila princezna: „Už mám jenom jedinou zbraň. Budeme nešťastni, když ta nám nepomůže. Ve tvých rukou je můj život a má naděje.“

Vytáhla dlouhou ostrou jehlicí a pravila: „Miř čarodějnici přímo do srdce!“

Králevic zastavil koně, seskočil a čekal na čarodějnici.

„Ty ubohý panáčku, už je po tobě!“ zaskuhrala čarodějnice a chtěla ho chytit za krk, ale králevic rychle hodil proti ní dlouhou jehlicí. Měl jistou ruku a dobré oči, a tak se jehlice zabodla čarodějnici přímo do srdce.

Spadla na zem a ani se nepohnula.

Princezna si radostně vydychla, ze srdce se zasmála a pravila:

„Nyní jsme nadobro osvobozeni. Nyní se nemusíme bát čarodějnice a její moci. Odpočínme si a potom pomalu pojedeme do našeho království k mému otci.“

Odpočinuli si, koník se nakrmil a napojil a potom jeli devět dní, až přijeli do země, kde vládl princeznin otec.

Tam bylo plno smutku, černé prapory byly na všech věžích, všechny radovánky byly zakázány, neboť král nemohl zapomenout na svou dceru a stále ji oplakával. Už myslel, že je mrtva – a tu najednou dvořané přibíhají, že přijíždí zdravá a krásná a že ji statný mládenec veze na koni.

Všichni se jí vyhrnuli naproti a bylo radosti, že to ani vypovědět nelze.

Král plakal a hned se smál, králevici za vysvobození děkoval, dvořané jásali, lid se sbíhal, princeznu i králevice vítal – a už zvony zazvonily a černé prapory byly z věží sňaty.

To bylo slávy v celé zemi! Slavnost stíhala slavnost a lidem se ani spát nechtělo.

Potom je čekala ještě jedna cesta, ke králevicovu otci. Teď se už nevracel králevic sám, ale nejdříve jelo sto rytířů v plné zbroji a potom sto urozených paní, dále

Princezna bílá jako sníh

otec nevěstin, princezna a králevic a za nimi zase sto rytířů v brnění a s vytasenými meči.

Uvítání bylo slavné, starý králevicův otec ani očím věřit nechtěl, všemu se divil, znovu a znovu se vypytał. Ale nejvíce se mu líbila nevěsta, kterou si jeho syn přivezl, princezna bílá jako sníh a s růžemi na tvářích.

Svatba byla ovšem taková, až se stoly prohýbaly. Nemohla trvat méně než čtrnáct dní a všichni byli veselí, mladí i staří, bohatí i chudobní. Každý se najedl a každý se napil a domů výslužku dostal.

A muzikanti jim hráli na cestu veselou písničku. A já vám i tu písničku zazpívám. Poslechněte!

*Svatebčan – ten nepláče,
vždyť má v kapse koláče.*

*Vytáhne si za rohem
jeden koláč s tvarohem.*

*Makové či mazané
drobeček mu zůstane
ejchuchu, ejchuchu!*

